

AZ ÓVODAI ÉS ISKOLAI SZOCIÁLIS SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG EDDIGI TAPASZTALATAI

Dr. Szabóné Szalay Csilla
ECSGYK, Pécs

2019. 10. 08
Siófok

Bemutató – az Esztergár Lajos Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ, Pécs

Intézményünk 2016. novemberében pályázott a feladatellátásra, 2017. szeptember 01-től pedig megkezdte az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet 11 köznevelési intézményben (6 óvoda és 5 iskola)

A bevont intézmények:

- Pécs városában – lakótelepi környezetet kiszolgáló mamutintézmény (általános iskolától gimnáziumig, kollégiummal), valamint két pécsi, de különböző társadalmi réteget ellátó óvoda,
- kisvárosi jelleggel bíró kozármislenyi általános iskola és óvoda,
- több falut ellátó családias közegben működő kistérségi általános iskolák és óvodák. (Pellérd, Görcsöny, Gyód)

Az óvodai és iskolai szociális segítőink

- 3 fő főállású szociális segítő, szakirányú végzettséggel (szociális munkás, szociálpedagógus)
- 1 fő projektmenedzser és szakmai vezető
- 1 fő pénzügyi vezető
- 5 fő segítő munkatárs egyes feladatok ellátására (prevenációs programok, élménykirándulások)
- 7-18 óra közötti munkaidőkeret, heti 40 órában (a főállású szociális segítők tekintetében)
- Munkaidő: jellemzően a köznevelési intézményben, heti egy nap a Központban (team megbeszélés, adminisztratív feladatok végzése)

Az óvodai és iskolai szociális tevékenység, mint feladat

- Egyéni tevékenység (tanácsadás)
- Csoportos tevékenység (prevenciós és korrekciós munka)
- Közösségi tevékenység

Szükségletfelmérés alapján kialakított szolgáltatási paletta a köznevelési intézmény éves munkatervébe beágyazva.

A nevelési-oktatási évben az újonnan felmerülő szükségletekre, problémákra reagálva új szolgáltatások, programok megajánlása a köznevelési intézményeknek.

Az óvodai és iskolai szociális segítő az észlelő- és jelzőrendszer tagja!

NEM veszi át a köznevelési intézmények gyermekvédelmi feladatait, de aktívan elősegíti annak működését!

Egyéni tevékenység

- **Tanácsadás** (nincs hosszú távú gondozási folyamat)
- **Konzultáció** gyermekkel, szülővel és pedagógussal
- Pályaválasztási tanácsadás gyermek részére
- Segítő beszélgetés
- **Közvetítői tevékenység** tanár-diák, diák-diák, szülő-gyermek, vagy tanár-szülő közötti problémák, viták rendezésében.
- **Információ nyújtás** az elérhető szolgáltatásokról, jogokról, a szociális rendszer működéséről, segítségnyújtás az ügyintézésben.
- „Egészséges lélek” Prevenációs szűrőprogram: 2 gyermekpszichológus bevonásával. A magatartási és viselkedéses problémák hátterének feltárása a gyermek pszichodiagnosztikai vizsgálatával, indokolt esetben a gyermek tovább delegálása a megfelelő szolgáltatásba.

Csoportos tevékenység

- **Pályaválasztási csoportos foglalkozás** (tesztek kitöltése, hiányszakmák bemutatása, online felületek tanulmányozása)
- **Közösségfejlesztő csoportfoglalkozások** (pedagógus jelzésére, osztályközösséget érintő probléma esetében)
- **Bullying prevenciós csoport** (érzékenyítő csoportfoglalkozások, pedagógus jelzését követően)
- **Társasjáték klub** (szabadidős foglalkozás az együttműködés gyakorlására, a szabályok betartásával)
- **Képességfejlesztő foglalkozások** (kis csoportokban, a szociális készségek fejlesztése, és szorongás oldás társasjátékokkal)
- **BTM** (beilleszkedési-, tanulási-, és magatartás problémák) **csoport:** szociális-, és konfliktuskezelő, együttműködést fejlesztő kiscsoportos foglalkozások gyógyító mesék feldolgozásával és kötetlen beszélgetéssel.

Csoportos tevékenység óvodában és iskolában

Mesecsoport:

- Jelenleg óvodákban valósítjuk meg, de korábban általános iskola alsó tagozatán lett kipróbálva a program.
- Nem terápiás csoport, csupán preventív jellegű (meseélmény, fantáziavilág fejlesztése, érzelmi kifejezés fejlesztése, kreativitás fejlesztés)

Szülő csoport:

- Tematikus csoport (szülők és a pedagógusok hozzák a problémákat)
- Önsegítő jelleggel működő csoport, a szociális segítő csak koordinál, összefoglal, kereteket tart
- A témához értő szakember bevonható (pl.: pszichológus, jogász)

Egyéb csoportos tevékenységünk a pályázat keretében

- **„Mocorgó” Mozgásprogram:** gyógytornász szakemberrel az óvodások körében. Lúdtalp-torna és a helyes testtartást elősegítő tornasor megtanítása és begyakorlása.
- **„Népi zenés Játszóház”:** óvodákban megvalósított program. Élő népzenevel kísért táncos, mozgásos foglalkozás, melynek célja, hogy megismertessük a gyermekeket a népzenevel és a népi kultúrával, népszerűsítsük a népdaléneklést és a néphagyományokat. Vásárolt szolgáltatás.
- **Szociometriai vizsgálatok:** elsősorban iskolákban, osztályfőnökök kérésére. Ajánljuk valamennyi 4. évfolyamon, a felső tagozatba lépéskor a közösségépítés tervezésében ad információt az osztályfőnököknek. 9-10. évfolyamon szintén javasolt.
- Óvodás és iskolás csoportok, vagy gyermek(ek) **megfigyelése, óralátogatás,** vagy óvodás foglalkozás keretében, pedagógus kérésre.

Közösségi tevékenység

- A köznevelési intézmények által szervezett programokban aktív szerepet vállal a szociális segítő. (Pl.: gyermeknap, farsang, öko napok)
- Nevelő- és tantestületi üléseken való részvétel
- Szülői értekezleteken való részvétel
- Mentálhigiénés team megszervezése, működtetése
- A Család- és Gyermekjóléti Szolgálatok/Központok által szervezett szakmai rendezvényeken, programokon való részvétel (esetmegbeszélés, esetkonferencia, szakmaközi megbeszélés, éves szakmai tanácskozás).

Egyéb tevékenységeink

Projekt hónapjaink:

- Kapcsolat hónap
- Gyermekjogi és esélyegyenlőségi projekthónap

Élménykirándulásaink, táboraink:

- Budapesti élménykirándulás
- Velencei tavi élménykirándulás
- Nyárindító barangolások Pécsen (5 nap)
- Tata-Győr Öko- élménykirándulás
- Bükkösdi Ökokirándulás
- Keszthelyi élménykirándulás
- Orfűi jurta tábor (3 nap)
- Óbányai tábor (3 nap)

Egyéb tevékenységeink

- **Szakmai Kerekasztalmegbeszélés:** valamennyi óvodai és iskolai szociális segítő meghívást kap rá a régióból, valamint ugyanez az óvodai és iskolai pszichológusokkal! *Ez utóbbi fontos előkészítése volt az országos bevezetésre a kompetencia határok tisztázására!*
- **Gyermekevédelmi stratégia** kidolgozása valamennyi köznevelési intézmény számára (éves felülvizsgálat)
- **Szociális térkép** elkészítése (valamennyi köznevelési intézményre, pályázatokhoz való felhasználásra, szolgáltatás fejlesztésére)
- **Szakmai egyeztető fórum szervezése:** adott probléma mentén, kérésre két egymástól eltérő szakma képviselői számára egyeztető fórum megszervezése és levezetése. (Pl.: iskola és a gyermekevédelmi szakellátás szakemberei között).

A pilot program 18 hónap eredménye

- Minden intézményünkben elfogadott és megbecsült szakemberként bántak szociális segítőinkkel.
- Jobb lett a kapcsolat, az együttműködés és az információ áramlás a Központ és a köznevelési intézmények között.
- Javult a két intézményrendszer munkájának, kompetenciáinak, protokolljainak megismerése.
- A jelzések számának emelkedése.
- Szolgáltatás fejlesztés a köznevelési intézményekben.
- A pedagógusok érzékenyítése, szemléletformálás.
- Közös szakmai nyelv használat kialakulása.

FONTOS tapasztalat: minimum 1 tanév kell ahhoz, hogy már ne csodálkozzanak rá a szociális segítő jelenlétére! Igazán használni a szolgáltatást a következő tanévben kezdik!

A jelen és a jövő.... I.

2018. szeptember 01-től valamennyi Család- és Gyermejjóléti Központnak kötelezően ellátandó feladatként kell szolgáltatnia az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet (1000 fő beíratott gyermekenként 1 fő szociális segítő) valamennyi köznevelési intézményben.

1. **Előkészítő munka (!)** (információ átadás az új szolgáltatásról) - kapcsolatfelvétel a köznevelési intézmények vezetőjével - a szociális segítő kiválasztása (ha szükséges beintegrálása a Központba, betanítás (!)) – a szociális segítő bemutatása a köznevelési intézménybe – gondos előkészítés. **Addig nem megy ki a szociális segítő a köznevelési intézménybe, míg szakmailag nincs kész!!!**
2. **Szükségletfelmérés végzése** a köznevelési intézményben – szolgáltatási paletta kidolgozása – a köznevelési intézmény struktúrájának, szakdolgozóinak megismerése, beintegrálódás az iskolákba, óvodákba.
3. **Kompetencia határok tisztázása**, az egyéb segítő szakemberek felkutatása, munkájuk összehangolása a szociális segítő munkájával.
4. **Reagálás** a felmerülő szükségletekre. Folyamatos felülvizsgálata az éves munkatervnek!

A jelen és a jövő... II.

NEM lehet figyelmen kívül hagyni, hogy alapvetően a projekt keretén belül az együttműködés kölcsönösen elfogadott és kívánt tény volt, míg 2018. szeptemberétől ez nem ennyire egyértelmű. Különböző köznevelési intézmények különbözőképpen reagálnak az új szolgáltatásra. **MARKETING fontossága!** (tankerület, Oktatási Hivatal, EMMI, vezetői értekezleteken való jelenlét!)

NINCS pénz olyan jellegű programokra, mint amit a projektben meg tudtunk valósítani (élménykirándulások, vásárolt szolgáltatások) – viszont igyekszünk felhasználni az egyéb pályázatok adta lehetőségeket – pl.: Erzsébet tábor, iskolák pályázatai.

FIGYELEM - SZAKMAI ÉNKÉP – KOMPETENCIÁK - ALÁZAT - LOJALITÁS

A jelen és a jövő... A CÉL

- A köznevelési intézményekben dolgozó szakemberek munkájának megerősítése, támogatása. A pedagógusok, szociális segítők, egyéb segítők – képzések (akár közösen is), szupervízió jelentősége.
- A gyermek veszélyeztetettsége felszínre kerüljön.
- Prevenációs és korrekciós programokkal, foglalkozásokkal javítani a gyermekek mentális, szociális és tanulási képességeit.
- Mintamutatás a tartalmas, építő jellegű szabadidő eltöltésére.

Magyarországon az új, innovatív szolgáltatás bevezetésére kb. 2.000 szociális segítő álláshely került meghirdetésre.

Van-e ennyi szakember?

Alapvető különbségek a Projekt és a Jelen között

- Nincs minden esetben egyenes út az együttműködéshez – vártak kontra nem vártak minket
- Tudatlanság, információhiány a köznevelési intézmények részéről
- Bizalmatlanság, titkolózás
- Óvodák – különös reakciók (ne menjünk gyermek közelébe, van-e kompetenciánk és mire, pedagógiai feladatok féltése, szegregátumot és elit réteget ellátó intézmények közötti különbség)
- Kommunikációs stratégiák: „Nincs itt probléma”, „Ide csak jómódú gyermekek járnak.”, „Majd mi megoldjuk.”, Van egy esetünk (probléma ecsetelése, adatok nélkül), elmondjuk, de NE avatkozz bele!”
- A projektben volt olyan programra, szolgáltatásra is pénz, amire most nincs. Más vonzó eszközzel kell élnünk!

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

Esztergár Lajos Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ, Pécs

dr. Szabóné Szalay Csilla
óvodai és iskolai szociális segítők
csoportvezetője
szabone.csilla@ecsgyk.hu